

U kršćanskom duhovnom životu molitva zauzima središnje mjesto kao susret čovjeka s Bogom i prostor u kojem se oblikuje cijelo njegovo biće. Ona nije samo izgovaranje riječi niti prolazni osjećaj pobožnosti, nego duboki nutarnji čin u kojem sudjeluju razum, srce i volja, vođeni milošću Duha Svetoga. Prava molitva traži sabranost, poniznost i otvorenost Božjem djelovanju, ali i osobni napor da se uđe u otajstvo vjere i produbi odnos s Bogom.

U ovom razmatranju promatra se molitva kao dar Duha Svetoga koji zahvaća cijeloga čovjeka: najprije prosvjetljuje razum, zatim pokreće srce i naposljetku učvršćuje volju. Takva molitva ne ostaje na površini osjećaja ni u vanjskim oblicima, nego vodi prema unutarnjoj preobrazbi, gdje vjera postaje svjetlo koje trajno vodi dušu, a ljubav njezin najdublji odgovor na Božju prisutnost.

Molitva kao dar Duha Svetoga

Najprije valja šutjeti, klanjati se i poniziti pred Bogom. Taj čin štovanja treba biti dubok i tih, kao na nebu gdje duše ne govore, a ipak sve izriču. Zatim dolazi razmatranje – ono je vježba koja posvećuje sposobnosti duše: razum, srce i volju. I tijelo treba obuzdati, što više smiriti – jer ako pretjerano trpi, ometat će djelovanje duše. U molitvi najprije djeluje razum, koji treba posvetiti i obnoviti. Onaj tko se nije priviknuo na takve vježbe, ne može se u tome pouzdati. Knjige i učitelji poučavaju samo putu, ali potom treba sam uzdići se k Bogu, da ga On sam ispuni svojim svjetlom. Vježba uma važnija je od samoga osjećaja, jer upravo ona budi osjećaj. Ljubimo ono što promatramo. Ne možemo osjetiti duhovni doticaj s nekom stvarnošću ako njezinu sliku ne utisnemo u sebi po spoznaji. Vidjeti znači ljubiti, a ljubiti znači posjedovati. Ako je pobožnost danas tako slaba, to je zato što se vežemo uz izvanjske prakse, a zanemarujemo ono najbitnije – zagrijavamo osjećaje i budimo maštu, ali ne ulažemo dovoljno razuma, ne prisiljavamo se na razmišljanje i istraživanje, na produbljivanje i zaključivanje. Tako upadamo u rutinsku pobožnost. Srce i volja okreću se Bogu iz navike, ali nedostaje ustrajnosti, dubine i velikodušnosti, jer nema hrane za um, koji donosi nove poticaje, stalno ih obnavlja i jasno pokazuje da sve dugujemo Bogu.

Um je sjedište vjere, koja u njega utiskuje Božji pečat i prenosi ga srcu. Svjetlo vjere je nepromjenjivo, jer dolazi od Božje istine; počiva na Njemu samome, na Njegovoj riječi, vlada svakim stanjem duše i održava je na visini – ono je nagrada za vjernost. Nikakav ljudski dah ne može ugastiti to svjetlo koje svijetli poput svjetionika u luci, usred najžešćih oluja srca i

osjetila. Ono je u nama urezano, u nama raspaljeno po Duhu Svetome. Ostaje postojano unatoč svim potresima.

Ne kažem da treba posve odijeliti razum od srca i zadovoljiti se samo svjetlom razuma. Naprotiv, svjetlo primljeno u umu treba sići u srce i u njemu se „probaviti“, kako bi volja zadobila novu snagu. Jer mi smo cjelina u kojoj sve sposobnosti zajedno djeluju, da se međusobno podupiru i dovršuju naša životna djela. No razum je početak i temelj svega, kao što je primanje hrane prije nego što nastupi probava i okrjepa tijela. Kod obraćenja Savla, Gospodin je najprije prosvijetlio njegov razum, a zatim pokrenuo srce i volju na djelovanje: „Gospodine, što želiš da učinim?“ (Dj 22,10).

Molitva kao dar srca

Um se može usporediti s iglom koja provlači nit kroz tkaninu i veze vez, koji nastaje od niti – a to su osjećaji. Oni trebaju ostati u nama i oblikovati lijep vez, kao dovršenje i plod rada uma. Dovoljno je nekoliko misli da bi se dobro obavilo razmatranje, ali te misli moraju sići u srce, koje ih treba primiti, zadržati, produbiti, proširiti i njima se hraniti. Misao treba prelaziti u srce bez napora. Ipak, valja bdjeti da u duši ne nastane borba i raspršenost na razne strane. Stoga srcu treba predavati samo one misli koje je um već razmotrio i „probavio“, tada će osjećaj iz njih naravno poteći. Vrijeme, dob i okolnosti bezbrojno mijenjaju srce, a milost se zna prilagoditi svakom stanju – svakom temperamentu. Zato se ne trebamo boriti protiv naravi ni temperamenta, nego protiv grijeha, sklonosti i loših navika.

U skladu s vlastitim nutarnjim raspoloženjem, trebamo od naravnoga osjećaja oblikovati nadnaravni, po Božjoj milosti koja ga uzdiže, oplemenjuje i čisti. Osjećaj dovodimo u nadnaravno stanje na tri načina: povezivanjem s djelotvornim svjetlom milosti koje u nama raspaljuje Duh Sveti; pristankom da slijedi poticaje Duha Svetoga; a kada ne osjećamo ni privlačnost ni nutarnji pokret milosti, tada treba usavršiti osjećaj prihvaćajući u duhu žrtve stanje u kojem se naša duša nalazi.

Ne osjećaš ništa? Priznaj u srcu svoju bijedu, svoju nemoć, svoju slabost, pa i svoje grijeh. Bog prima to priznanje ponizna srca – ono može zamijeniti osjećaje slade i uzvišenije. Sam Bog dopušta tu nemoć da te odvoji od misli uz koje si se možda previše vezao; obara te na zemlju poput Savla i ostavlja u suhoći da te sačuva od pogibli u vlastitoj sebeljubivosti.

GODIŠNJI CIKLUS KATEHEZA, ožujak 2026.
"S blaženim Mihaelom Sopoćkom u školi Božjega milosrđa"

Bog bi te želio privinuti na svoje Srce, ali tvoje vlastito dobro traži da te zadrži pod svojim nogama i očisti tvoje srce od sebeljublja. U takvu stanju treba poniziti svoje srce, dok milost ponovno ne pohodi. Osjećaj treba prijeći od općenitoga prema osobnome, nastojeći kušati ljubav Božju koja se osobito očituje u otajstvu koje um razmatra. Divio si se neshvatljivoj prisutnosti Gospodina Isusa u Presvetom Sakramentu – sada pak zavapi u srcu: „O kako si dobar, Gospodine, što ovdje ostaješ radi mene!“

Postavi svoje srce pred dobročinstvo učinjeno tebi osobno; shvati da je ondje sve za tebe, samo za tebe – u životu, u trpljenju, u ljubavi i u smrti Isusa Krista. Tada će se srce istrošiti pred tim gorućim ognjem ljubavi Boga svoga i uskliknuti u zanosu: „On me uzljubio, On me uzljubio!“ Iz toga će proizići: „Tko će nas rastaviti od ljubavi Kristove?“ (Rim 8,35).

Iako nije potrebno mnogo razmišljati da bi se došlo do osjećaja, ipak se treba čuvati lijenosti, jer je um trom u primanju milosti. Ne smije mu se dopustiti da površno obavlja razmatranje, jer će rado postupiti poput upravitelja Feliksa koji se bojao da ga Pavao ne prosvijetli o istini koju nije htio razumjeti, pa je otpustio Apostola govoreći: „Drugi put ću te slušati.“ Ne truditi se ozbiljno razmišljati, pod izlikom da već poznajemo svoje dužnosti, siguran je znak duhovne lijenosti. Krepost koja nije plod promišljanja nije trajna; ne podupire je uvjerenje. Osjećaji nastaju, prolaze i nestaju – samo istina ostaje. Ipak, ne treba pretjerivati: ako se Gospodinu Isusu sviđi odmah probuditi osjećaje, slijedi ih – On te je sam nutarnje pripravio. A kada um sam ne može zapaliti plamen, treba uzeti knjigu, jer je rijetko imati takvu ljubav da bi se moglo razmatrati samo vlastitim snagama.

Postoje duše koje posjeduju taj dar, ali su rijetke. No uzimajući knjigu, ne misli da je sve time dovršeno – potrebno je prisvojiti ono što ona govori u skladu s milošću koja ti je dana i s tvojim potrebama. Nijedna knjiga ne sadrži baš ono što je u danom trenutku potrebno, jer je milost neizmjerljivo raznolika i nijedna nije posve jednaka drugoj. Najbolja je knjiga ona koju prihvaćamo u poslušnosti, ali ako ti je danas dovoljna, sutra ti možda više neće govoriti. Knjiga koju trebamo neprestano otvarati jest naša vlastita duša. Uostalom, uz dobru volju svaka je knjiga dobra. Nastojmo tražiti dublja i sadržajnija djela i ljubimo milost koja nam dolazi kao pomoć.

Tekst: s. Dominika Steć ZSJM

Prijevod: sestre Milosrdnog Isusa, Sisak 2026.